

Секція 13: Актуальні проблеми політології

Шачковська Л.С.

кандидат політичних наук,

доцент кафедри філософії та суспільних дисциплін

Максимчук О.В.

викладач кафедри філософії та суспільних дисциплін

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

**ВПЛИВ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РЕАЛІЗАЦІЮ
ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ**

Ефективна державна молодіжна політика є важливим елементом функціонування і самозбереження демократичного суспільства. Вона створює передумови для формування політично активного населення, сприяє ефективному демократичному розвитку країни, її економіки та політичним інститутам.

Досліджуючи стан державної молодіжної політики та характер політичних процесів в країні в цілому, важливо приділити увагу такому явищу як політична культура населення. Адже саме активна участь має є важливим елементом у встановленні та підтримці продуктивного діалогу між різними ланками політичної системи, є першоосновою формування конкуренції еліт. Тому держава має сприяти формуванню відповідної політичної свідомості та політичної культури, як першооснов демократичного розвитку політичної системи суспільства [5, с.197] .

Наразі в країнах Європи молодь розглядається як важливий ресурс, здатний сприяти інноваційному розвитку країни [2]. Наприклад, у програмі 2009 року «Молодіжна стратегія ЄС: інвестування і розширення повноважень», передбачено реалізацію умов для гармонійного поєднання двох засад успішної державної молодіжної політики: створення економічних передумов для самореалізації молоді (наявність гарантії

працевлаштування, соціальні виплати) та наділення молодих людей більш широкими соціальними повноваженнями з метою підтримки демократизму в європейському регіоні [1].

Також варта окремої уваги стратегія «Європа-2020», яка базується на наданні молодим людям більших можливостей за рахунок забезпечення високого рівня зайнятості, інвестицій в компетенції, модернізації ринків праці та систем підготовки кадрів, що є основним підґрунтям для самореалізації молоді. Таким чином, згідно досвіду країн ЄС, поєднання принципів необхідності сприяння економічної та політичної самореалізації населення, є головними засадами для побудови дійсно ефективної державної молодіжної політики.

Незважаючи на те, що в Україні спостерігаються достатньо високі настрої населення емігрувати за кордон, все ж таки, 62% молоді [3] бачать своє майбутнє на Батьківщині. Це, в свою чергу, є «червоним маркером», який свідчить про те, що наразі, держава повинна сфокусувати увагу не тільки на створенні умов для економічної самореалізації населення, як першочергового фактору зниження міграційних настроїв, а й сприяти посиленню взаємного діалогу між владою та громадянами, а також оптимізувати діяльність вторинних соціальних інститутів, як важливих елементів формування політичної культури молодшого покоління.

Зараз в Україні спостерігається тенденція низької участі молоді у політичних процесах. Зокрема, згідно даним Міністерства молоді та спорту, лише 31,7% молоді проявляють інтерес до політичних реалій сьогодення [3].

Основними причинами небажання української молоді брати участь у політичних процесах своєї країни та проявляти громадську активність є високий рівень недовіри до діючої політичної еліти, домінування почуттів зневіри у можливості щось змінити, настроїв «Я один з багатомільйонного

населення і від мене особисто нічого не залежить», нерозуміння сутності сучасних політичних реалій та недовіра до ЗМІ. Це, в свою чергу, свідчить про превалювання серед молоді типу підданської політичної культури, що, враховуючи демократичний та проєвропейський вектор розвитку України, вказує на необхідність впровадження дієвих мір, які здатні сприяти поступовій трансформації політичної культури населення. На наш погляд, це можливо домогтися при реалізації цілеспрямованої державної політики щодо молоді, яка, крім наданих пропозицій в економічній сфері, потребує наступних кроків:

- Реформування системи освіти. Наразі сучасна українська система шкільної освіти не відповідає стандартам країн розвинутої демократії. Зокрема, освітня система Норвегії, Данії, Швеції, Німеччини та США направлена не тільки на здобуття знань, але й вироблення навиків захищати свої права та інтереси, відстоювати особисту громадську позицію, брати участь у політичних процесах своєї країни.

В свою чергу, в Україні спостерігається інша ситуація. В більшості випадків, взаємовідносини між учнями та вчителями мають характер «керівник-підлеглий», і доволі часто виходять поза межі освітнього процесу. Наприклад, у разі відмови приймати участь у суботниках або платити шкільні внески (що не регулюється законодавством) середньостатистичний учень має ризик стикнутися з психологічним тиском, і врешті-решт буде вимушений діяти як усі. Це, в свою чергу, є однією з передумов формування підданської політичної культури, оскільки з малих років у підсвідомість індивіда закладається шаблон необхідності діяти «як кажуть» та «як усі», принципи зневіри у можливості захисту своїх прав і громадських позицій.

Таким чином, на наш погляд, система шкільної освіти України потребує комплексного реформування, направлено на створення умов

для діяльності шкіл як ефективних інститутів вторинної соціалізації, шляхом створення дебатних клубів, додаткового ознайомлення школярів з українським законодавством, зниження можливості тиску адміністрації шкільних закладів на учнів та вчителів.

- Створення незалежного громадського телебачення. Найбільш рейтингові засоби масової інформації є власністю декількох медіа груп, які мають особисті політичні амбіції. Це, в свою чергу, зумовлює ризик відхилення суті розповсюджуваної інформації від діючого стану речей, створення передумов для здійснення політичного маніпулювання (Про низький рівень транспарентності вітчизняних ЗМІ свідчать й міжнародні дослідження. Зокрема, згідно даним Freedom House, Україна посідає 113 місце серед країн світу та характеризується, як «країна з частково вільними ЗМІ») [4]. Як наслідок, це свідчить про необхідність створення незалежних ЗМІ на прикладі громадського телебачення Великобританії, які стануть здатні донести населенню незаангажовану інформацію стосовно сучасних політичних подій [6].

- Проведення заохочувальних кампаній щодо необхідності участі у прийнятті політичних рішень територіальної громади. Наразі українське законодавство створює низку передумов для реалізації можливості брати участь та впливати на події в межах міста чи регіону. Це і громадські слухання, і зустріч з депутатами, і петиції, і можливість звернень до різних органів влади, і участь у затвердженні детального плану забудови, а також право бути присутнім на сесіях місцевих рад та засідань департаментів виконкому. Але попри все, як правило, ці права не реалізуються.

Умовно, згідно досвіду інших країн, державну молодіжну політику можливо розділити на два напрямки. Перший полягає у створенні умов для ефективної діяльності вторинних інститутів соціалізації, що сприяють залученню індивіда до суспільно-політичних процесів своєї країни,

формуванню громадянської політичної культури населення. Другий напрямок базується на економічних потребах молоді – створенні державних гарантій для працевлаштування населення, сприянні професійній самореалізації молоді, наявності соціальної допомоги та ін. Як правило, ефективна реалізація цих напрямків у сукупності з врахуванням місцевих особливостей окремих регіонів країни створює умови для впровадження дійсно ефективної державної молодіжної політики.

Таким чином, на основі досвіду країн розвинутої демократії та виявлених причин, які мають першочерговий вплив на формування існуючого стану речей, тільки багатовекторна державна молодіжна політика, спрямована на оптимізацію вторинних соціальних інститутів та створення передумов для залучення молоді до участі у прийнятті політичних рішень, у сукупності з реформуванням сучасної економічної політики, здатні стати важливим фундаментом для трансформації політичної культури населення та зниження настроїв бажання емігрувати за кордон, можуть сприяти максимальній самореалізації населення на Батьківщині та стати вагомим плацдармом для демократичного розвитку нашої країни.

Література:

1. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Youth Opportunities Initiative, Brussels, 20.12.2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0ahUKEwjZqZfz_Y7YAhXoAJoKHQbIC6YQFgg3MAI&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fsocial%2FBlobServlet%3FdocId%3D7276%26langId%3Den&usg=AOvVaw2GGL10LScFf-ZuyuGIDtwq
2. Лазос К. Молодежная политика в Европейском Сообществе: структуры и подготовка молодежных работников / Пер. с англ.; Под ред. А.А. Яременко, Н.Ф. Головатого / К. Лазос. – К.: Укр. НИИ проблем молодежи, 1994. – 295 с.

3. Молодь України 2017: Результати репрезентативного соціологічного дослідження [Електронний ресурс] / [Н. Дмитрук, Г. Падалка, Н. Тілікіна та ін.] // Міністерство молоді та спорту України. – 2017. – Режим доступу: http://www.dsmsu.gov.ua/media/2017/11/16/7/Socdoslidjennya_2017.pdf.
4. Рейтинг свободы прессы в мире [Електронний ресурс] // Freedom House. – 2017. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/freedom-of-the-press/info#norway>
5. Щедрова Г.П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти: [текст] / Г. П. Щедрова. — Луганськ: Елтон-2, 2009. — 308 с.
6. Щедрова Г.П. Формування «адекватного громадянина» демократичного суспільства / Г.П. Щедрова.// Формирование политической культуры молодежи средствами телевидения и радио. Сб. научных работ. Вып 2. –Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 2005. – С. 4-24.